

Ὁ Παπανικολάου παρέμεινε ἄνω τῶν 50 ἐτῶν ἐν τῇ ξένῃ, ἀλλὰ δὲν ἐλησμόνησε τὴν πατρίδα του. Εἰς ἐπιστολὴν τὴν ὁποίαν ἀπέστειλε τὴν 15ην Νοεμβρίου 1932 πρὸς τὸν Πρόεδρον τῆς Ἀκαδημίας, διὰ νὰ τὸν εὐχαριστήσῃ ἐπὶ τῇ ἀναγγελίᾳ τῆς ἐκλογῆς του ὡς ἀντεπιστέλλοντος μέλους γράφει μεταξὺ ἄλλων: «Ἰδιαιτέρως μὲ καθιστᾷ εὐτυχῆ καὶ ὑπερήφανον τὸ γεγονὸς ὅτι ἡ τιμητικὴ αὕτη διάκρισις προέρχεται ἐκ μέρους τῶν πλέον ἐκλεκτῶν διανοουμένων τῆς μητρικῆς μου χώρας, τῆς ὁποίας αἱ εὐγενεῖς παραδόσεις ἀπετέλουν δι' ἐμὲ πάντοτε τὴν μεγαλύτεραν πηγὴν ἐμπνεύσεως καὶ ἰδεολογίας. Τὰς παραδόσεις αὐτὰς αἰσθάνομαι ὑπὲρ ποτε τὸ καθῆκον, ὅπως προτάξω ὡς τὸν ἀπώτατον σκοπὸν τῆς ζωῆς μου, διαθέτων ἐξ ὁλοκλήρου τὰς μικρὰς μου δυνάμεις εἰς τὴν ἐξυπηρέτησιν καὶ προαγωγὴν τῆς καθαρᾶς Ἐπιστήμης».

Ἡ διεθνὴς Ἐπιστήμη ἔχασεν ἓνα ἐξέχοντα ἐπιστήμονα, ἀλλ' ἡ Ἑλλὰς ἔχασεν ἓνα ἐξέχοντα ἐπιστήμονα καὶ ἓνα ἄριστον πατριώτην.

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΙΣ ΒΙΒΛΙΟΥ

Ὁ Ἀκαδημαϊκὸς κ. **Ἰωάνν. Καλιτσουνάκης**, παρουσιάζων τὸ βιβλίον τοῦ Χρ. Σολωμονίδου, *Ἡ Παιδεία στὴ Σμύρνη*, εἶπε τὰ ἑξῆς.

Λαμβάνω τὴν τιμὴν νὰ παρουσιάσω εἰς τὴν Ἀκαδημίαν ἓν νέον βιβλίον τοῦ κ. Χρήστου Σολωμονίδου ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν «*Ἡ παιδεία στὴ Σμύρνη*».

Τὸ βιβλίον ἀποτελεῖται ἐκ 430 σελίδων, ἐξεδόθη τὸ παρελθὸν ἔτος καὶ εἶναι τὸ ἔβδομον ἐκ τῶν βιβλίων τὰ ὁποῖα ἐξέδωκεν ὁ τόσον καὶ εἰς ἡμᾶς ἐδῶ τοὺς ἐν τῇ Ἀκαδημίᾳ γνωστὸς συγγραφεὺς του. Δὲν θέλει νὰ ἀφήσῃ νὰ λησμονηθῇ τὸ τί ὑπῆρξεν ἄλλοτε διὰ τὸν Ἑλληνισμόν ἢ Σμύρνη, πρὸς τὴν ὁποίαν ἔχει πάντοτε ἐστραμμένην τὴν ψυχὴν καὶ τοὺς πόθους του.

Τὸ βιβλίον αὐτὸ ἀφορᾷ ἀποκλειστικῶς εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς παιδείας ἐν Σμύρνη. Τὰ προσηγηθέντα ἀφεώρων εἰς τὸ Θέατρον στὴ Σμύρνη (1954), εἰς τὴν Ἱατρικὴν στὴ Σμύρνη (1955), εἰς τὴν δημοσιογραφίαν στὴ Σμύρνη (1959) καὶ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν στὴ Σμύρνη, εἰς τὸν ὕμνον καὶ θρῆνον τῆς Σμύρνης κτλ.

Δὲν εἶναι δυνατὸν ἐνταῦθα νὰ ἀναλύσω ἢ καὶ νὰ περιγράψω ἀπλῶς τὸ ἀδρὸν περιεχόμενον τοῦ βιβλίου τούτου, τὸ ὁποῖον δὲν περιέχει μόνον τὴν ἐκπαιδευτικὴν Ἱστορίαν τῆς Σμύρνης, ἀλλὰ ἐγκαλεῖ πολλὰ καὶ τὴν συνυφασμένην μὲ αὐτὴν εἰς τόσα σημεῖα ἱστορίαν τῆς ἐκπαιδεύσεως ἐν Ἑλλάδι. Εἰς ὅλους μας εἶναι γνωστὴ ἡ περιφημος Εὐαγγελικὴ Σχολὴ Σμύρνης, ἡ ὁποία ἔζησεν ἐπὶ δύο αἰῶνας, τὸ Μουσεῖον καὶ ἡ Βιβλιοθήκη τῆς Σχολῆς αὐτῆς, τὸ Κεντρικὸν Παρθεναγωγεῖον, τὸ Ὀμήρειον Παρθεναγωγεῖον, ἔπειτα τὰ περίφημα ἰδιωτικὰ ἐκπαιδευτήρια, τὸ Ἑλ-

ληνογερμανικὸν Λύκειον τοῦ Κυριαίου Γιαννίκη, εἰς τὸν ὁποῖον ἀφιερώνει καὶ τὸ βιβλίον, καὶ τόσα ἄλλα.

Πανταχοῦ γίνεται ἱστορικὴ ἐπισκόπησις τοῦ ἐξεταζομένου θέματος καὶ δίδονται ἀφθονοὶ καὶ ἀσφαλεῖς πληροφορίαι μὲ ὀνόματα καὶ ἐπίσημα ἔγγραφα. Ὀνόματα σεβαστὰ εἰς ὅλον τὸν Ἑλληνισμὸν συνδέονται μὲ τὴν ἐκπαιδευτικὴν ἱστορίαν τῆς Σμύρνης, ὀνόματα ὅπως ὁ Βενιαμὴν ὁ Λέσβιος, ὁ Κωνσταντῖνος Οἰκονόμος ὁ ἐξ Οἰκονόμων, ὁ Θεόφιλος Καΐτης, ὁ Κωνσταντῖνος Κούμας κ.ἄ.

Μὲ ἰδιαίτεράν συγκίνησιν ἀνέγνωσα τὸ κεφάλαιον «Τὸ Πανεπιστήμιον τῆς Σμύρνης», τὸ ὁποῖον Πανεπιστήμιον ἤδη ἀπὸ τῆς 2ας Μαΐου 1919 ἤρχισε νὰ ἰδρῦεται μὲ προβλεπομένας πολλὰς Σχολάς: τῶν Φυσικῶν ἐπιστημῶν, Γεωπονικῆς Σχολῆς, Σχολῆς Ἀνατολικῶν Γλωσσῶν, Σχολῆς Δημοσίων ὑπαλλήλων, Σχολῆς Ἐμπορικῆς, Ἰνστιτούτου Ὑγιεινῆς, καὶ μαζὶ μὲ ὅλα αὐτὰ καὶ μὲ μεγάλην δημοσίαν Βιβλιοθήκην.

Εἰς τὸν Ἑλληνα Ἀρμοστὴν Στεργιάδην εἶχεν ὑπὸ τοῦ τότε Πρωθυπουργοῦ Ἐλευθερίου Βενιζέλου δοθῆ ἀπόλυτος πληρεξουσιότης νὰ προωθήσῃ τὸ ζήτημα τῆς ἰδρύσεως καὶ νὰ ἀναθέσῃ αὐτὸ εἰς τὰς χεῖρας τοῦ ἀειμνήστου Κωνσταντίνου Καραθεοδωρῆ¹.

Ὁ Καραθεοδωρῆς ἀφωσιώθη ψυχῇ τε καὶ σώματι εἰς τὸ ἴδρυμα τοῦτο, διέτριβε συχνὰ ἐν Γερμανίᾳ φροντίζων καὶ ἐπιδιώκων νὰ θέσῃ στερεὰς βάσεις τοῦ Πανεπιστημίου τούτου.

Εἶχεν εἰς τὸ ἔργον τοῦτο δύο συμβοηθοὺς, τὸν Γεώργιον Ἰωακείμογλου καὶ τὸν Φρῆξον Θεοδωρίδην.

Διὰ τὴν ἰδρυσιν τῆς βιβλιοθήκης διώρισε τὸν βιενναῖον Ἀνατολιστὴν Carl Ausserer. Ἄς ἐπιτραπῆ νὰ ἀναφέρω ὅτι μεταξὺ τῶν βοηθούτων τὸν Καραθεοδωρῆ εἰς τὸ ἔργον ἦτο καὶ ὁ ὁμιλῶν πρὸς ὑμᾶς, τὸν ὁποῖον εἶμα ὁ ἀνὴρ μὲ τὴν φιλίαν του καὶ συχνάκις συνεζήτει τὰ διάφορα ζητήματα μετ' αὐτοῦ.

Σήμερον πλέον ἔμεινε μόνον ἡ ἀνάμνησις. Ἐὰν ἦτο δυνατὸν νὰ δραματισθῆ κανεὶς κατὰ φαντασίαν τί θὰ ἐγένετο, ἐὰν δὲν ἤρχοντο τὰ πράγματα ὅπως ἀτυχῶς ἦλθον, θὰ ἔβλεπεν ὅτι θὰ ἦτο σήμερον ἡ Σμύρνη πηγὴ πολιτισμοῦ καὶ ἐστία προόδου.

Εἴμεθα εὐγνώμονες εἰς τὸν συγγραφέα διὰ τὸ ἀξιόλογον βιβλίον τὸ ὁποῖον ἐχάρισεν εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς Σμύρνης καὶ εἰς τὴν καθόλου Ἑλληνικὴν Ἱστορίαν, καὶ εὐχόμεθα νὰ συμπληρωσῆ, ὡς σκέπτεται, τὴν ὅλην σειρὰν καὶ μὲ τὸν τελευταῖον τόμον, τὸ «Σμυρναϊκὸ Γλωσσάριον».

¹ Κρῖμα ὅτι εἰς τὰς πολλὰς καὶ χρησίμους εἰκόνας τοῦ βιβλίου λείπει μία εἰκὼν τοῦ Καραθεοδωρῆ.